

Pääkirjoitus

Sähköä tieteenalakeskusteluun

Näet edessäsi *Media @ viestintä: kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehd*en ensimmäisen sähköisen numeron. Julkaisualustan muutos on enemmän kuin vain paperilehden siirto verkkoon. Olemme tästä päivästä alkaen open access -julkaisu. Seuran jäsenet, tilaajat ja lehden tukijat tosin saavat lehdessä julkaistut artikkelit aikanaan myös paperisena vuosikirjana. Lisäksi lehden vanhoja numeroita digitalisoidaan parhaillaan tutkimuksen ja opetuksen käyttöön. Sähköinen julkaisu-alusta mahdollistaa aikaa myöten sen, että uusien numeroiden sisällöstä voi käydä ajantasaista keskustelua: ensi vaiheessa jokaista artikkelia on mahdollista kommentoida verkkosivuillamme. Lehden etusivu tulee aikaa myöten tarjoamaan lukijoille, tutkijaryhmille ja tieteenalayksiköille tilaa virittää tieteellistä ja tiedepoliittista keskustelua sekä informoida tutkimushankkeista, opinnäytetöistä ja alan tapahtumista.

Media @ viestintä: kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehti on ensisijaisesti tieteellinen aikakauslehti, jonka tavoitteena on julkaista korkeatasoista media- ja viestintätieteellistä tutkimusta sekä kerätä yhteen alan tutkijoita. Artikkeliosastossa julkaistaan harkitusti myös jonkin aiheen ympärille keskittyviä, toimituksen erikoisnumeroita. Pitkäjänteisen suunnittelun ja kehittämisen kannalta on välttämätöntä, että ulkopuolisin voimin toimitetut teemanumerot on laitettava ainakin hetkeksi sivuun. Lehdessä on nyt keskityttävä toimitustyön uudistamiseen sekä media- ja viestintätieteellisesti edustavan kirjoittaja- ja lukijakunnan huomioon ottamiseen. Pystymme nykyisen toimituksen sisäisen työnjaon avulla lukemaan tarjotut artikkelit aikaisempaa nopeammin ja myös nopeuttamaan niiden julkaisua. Toivomme näin palvelevamme entistä paremmin kotimaisen media- ja viestintätieteellisen tutkimuksen julkaisemista.

Sähköinen alusta ja toimitustyön uudelleenorganisointi ei tietenkään sellaisenaan riitä. Mediaan ja viestintään kohdistuva tutkimus on kasvanut räjähdysmäisesti, mistä on seurannut tutkimuksen hajaantuminen ja teoriapohjan laajeneminen. Tämä herättää monenlaisia kysymyksiä: Mistä tutkimukselliset pontimet löytyvät tänään? Ovatko ne olennaisesti tieteen tai oppialan sisäisiä vai ulkoisia? Entä millaisia tieteenihanteita media- ja viestintätieteellinen tutkimus edustaa? Olemme pyytäneet julkaistavaksi artikkeleita, katsauksia ja puheenvuoroja tutkimuksen metodologiasta, tieteenihanteista, teoreettisen muodikkisuuden paineista, tutkimuksellisista jatkuvuuksista ja katkoksista sekä normatiivisen ja ei-normatiivisen tutkimuksen suhteista. Lehden

ensimmäinen sähköinen numero 2/2014 keskittyykin tieteenalakeskusteluun ja erityisesti media- ja viestintätieteiden tilaan Suomessa. Monet saamamme puheenvuorot pureutuvat tavalla tai toisella teorian ja empirian välisiin suhteisiin – ja tieteenalan erilaisiin kehityssuuntiin.

Keskustelun avaukseksi tarkoitetussa Tarmo Malmbergin artikkelissa *Teoreettinen tutkimus joukkoviestintätieteen intellektuaalisena tyylinä* on luettavissa huoli empiristisen tutkimusotteen kasvaneesta painoarvosta teoreettisen tutkimuksen kustannuksella, samoin kuin tarve kiinnittää kehitykseen kriittistä huomiota. Käyttämällä muun muassa vastinparia empiirinen ja teoreettinen tutkimus Malmberg kiteyttää näkemyksensä media- ja joukkoviestintätutkimuksen tyylivaihteluista seuraavasti: ”1) teoreettisen tutkimuksen ja empiirisen tutkimuksen rinnakkainelo 1910-luvulta 1930-luvulle, 2) empiirisen tutkimuksen valta-asema 1940-luvulta 1960-luvun puoliväliin, 3) teoreettisen tutkimuksen vastaisku 1960-luvun loppupuolelta 1980-luvun alkuun sekä 4) empiirisen tieteenihanteen paluu keskustaan 1980- ja 1990-luvuilla.” Artikkelisiin pyydetyt kommenttipuheenvuorot tarkastelevat nekin kukin omalla tavallaan humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen kipupisteitä ja murrostiloja: teorian ja empirian suhdetta, laadullisen tutkimuksen eroja ja yhtäläisyyksiä, erilaisia tutkija-asemia, soveltavan tutkimuksen kasvanutta roolia ja tieteenteon ulkoisia ehtoja.

Laadullisen tutkimuksen alueella kansainvälisestäikin ansioitunut Pertti Alasuutari kyseenalaistaa näkemyksen, jonka mukaan ihmistieteissä olisi 1980-luvulta lähtien vallinnut teoriavihamielinen empirismi. Alasuutari näkee päinvastaisen kehityssuunnan: ”niin sanotun kielellisen käänteen jälkeiset vuosikymmenet ovat merkinneet jatkuvaa yhteiskuntateoreettisen ajattelun kehittymistä, ja laadullisen tutkimuksen nousun myötä jokaiselta tieteelliseltä artikkelilta edellytetään entistä vahvemmin myös teoreettista kontribuutiota”. Markus Ojala ja Sampsa Saikkonen haastavat puolestaan käsityksen siitä, mitä teoreettinen tutkimus varsinaisesti on – yleensähan teoriaa tavataan tarkastella suhteessa johonkin sellaiseen, jota pidetään ei-teoreettisena. Teorian määritelmästä ei kuitenkaan vallitse yksimielisyyttä, kuten kirjoittajat toteavat, vaan se tarkoittaa eri asioita eri tutkijoille ja eri konteksteissa. Maija Töyry ei pidä ihmeellisenä, että tutkimuksen volyymit näyttävät olevan empirialle voitollisia. Suomalaisista viestinnän tutkimuksen rahoittajilla on ensinnäkin merkittävän rooli ja monesti ne ohjaavat tutkimusta enemmän kuin tutkijat itse. Lisäksi näyttää siltä, että nimenomaan tutkijanurien alussa empiirisuus painottuu, ja myös tutkijoita on eniten, varsinkin jos opinnäytteiden tekijät lasketaan mukaan. Töyry nostaa kommentissaan esiin myös välinelähtöisyydestä ja ylivilälineellisyydestä käydyt kamppailut niin opetuksen kuin tutkimuksen suuntaamisessa. Teoriasta saattaa tulla osa tieteenalan kaanonin, johon on pakko toistuvasti viitata oppineisuutensa osoituksena, mediahistorian tutkija Heidi Kurvinen pohtii omassa kommentissaan. Kurvinen näkee, että yhä kiihtyvän mediamaisen murroksen keskellä tilausta olisi myös rohkeille teoreettisille avauksille. Erityisen tärkeänä hän pitää historian palauttamista viestinnän tutkimuksen valtaviirtaan. Erkki Karvonen sen sijaan pureutuu viestinnän tutkimuksen vaihtuviin metaforiin ja tutkijoihin erilaisten metaforien vankeina. Ludwig Wittgensteinin sanoin tutkija on tällöin kuin ”filosofi kärpäslasissa”, jonkin ajatusmallin vanki.

Metaforiin juuttumisen asemesta tutkijoiden pitäisikin Karvosen mukaan pureutua niihin alkuoletuksiin, premisseihin, joista lähtien he ansaansa joutuivat.

Oman satsauksena tieteenalakeskusteluun tuo Sanna Kivimäen tervetullut katsaus media- ja viestintätieteellisen menetelmäkirjallisuuden tilaan. Erilaisiin media- ja viestintätieteellisiin ja historiallisiin rajankäynteihin omissa artikkeleissaan pureutuvat puolestaan Janne Seppänen (valokuvan materiaalisuus) Marko Ampuja, Juha Koivisto ja Esa Väliverronen (medioituminen) ja Arja Turunen (naistenlehtihistoria). Toivomme artikkelien nostamien ajatusten saavan jatkoa verkkosivuillamme, jossa kirjoituksista on mahdollista keskustella.

Toivomme hedelmällistä keskustelua *Media @ viestintä: kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen lehden* uudesta ilmeestä ja nyt julkaistavista artikkeleista, kommenttipuheenvuoroista ja muista kirjoituksista. Otamme mieluusti vastaan ehdotuksia lehden kehittämiseksi tieteellisesti korkeatasoiseksi, tiedepoliittisesti vilkkaaksi ja yhteiskunnallisesti vaikuttavaksi julkaisuksi. Seuraava sähköinen numero ilmestyy syyskuussa.